

Aan MBZK
Van Team Verkiezingen

nota

Brief over registratie kiescollege niet-ingezetenen

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar

Ja

Onze referentie

2023-0000110543

Datum

23 februari 2023

Opgesteld door

[Redacted]

Samengewerkt met

CZW/SenB en CZW/JA

Bijlage(n)

2

Aanleiding

Kiezers buiten Nederland konden volgens de communicatie van de Rijksoverheid en de gemeente Den Haag tot en met 31 januari 2023 een aanvraag indienen tot registratie als stemgerechtigde voor de verkiezing van de leden van het kiescollege niet-ingezetenen. In een nieuwsbericht dat op 18 oktober 2022 op Rijksoverheid.nl is gepubliceerd stond echter dat het voor kiesgerechtigden mogelijk was om zich tot en met 1 februari 2023 te registreren. Een enkele kiesgerechtigde heeft zich op basis van berichtgeving vanuit de Rijksoverheid gemeld bij de gemeente Den Haag. De kiezer was in de veronderstelling op basis van een registratieverzoek op 1 februari nog stemgerechtigd te kunnen zijn voor de kiescollegeverkiezing in 2023. Uit gegevens van de gemeente Den Haag blijkt dat 211 kiesgerechtigden op 1 februari een registratieaanvraag hebben gedaan. U heeft op 23 februari formeel advies gevraagd aan de Kiesraad en dit advies op dezelfde dag ontvangen.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om in te stemmen met de brief en deze te ondertekenen.

Kern

- De bovenstaande casus is tijdens een overleg op 20 en op 22 februari met u besproken. Tijdens deze overleggen zijn een aantal overwegingen, alsmede drie manieren om met de casus om te gaan, besproken. Dit betrof 1) het alsnog toelaten van deze 211 personen en het niet aanpassen van het op 8 februari jl. bekendgemaakte aantal geregistreerde kiesgerechtigden met het oog op het bepalen van de stemwaarde, 2) het alsnog toelaten van deze 211 personen en het aanpassen van het op 8 februari jl. bekendgemaakte aantal geregistreerde kiesgerechtigden, 3) het niet toelaten van deze 211 personen.
- Naar aanleiding van die overleggen heeft u op 22 februari gesproken met de voorzitter van de Kiesraad en gevraagd om op zo kortst mogelijke termijn advies uit te brengen over deze situatie. Op 23 februari is het advies ontvangen.
- Ook met de gemeente Den Haag is contact geweest over de praktische uitvoerbaarheid van het alsnog laten deelnemen van deze kiezers. Het alsnog laten deelnemen van deze personen is praktisch uitvoerbaar met

dien verstande dat zij ambtshalve een vervangend briefstembewijs krijgen toegestuurd.

- Dit vraagt wel extra uitvoering van de gemeente Den Haag. U heeft hier op 23 februari met de burgemeester over gesproken die heeft toegezegd dat de gemeente conform uw voorgenomen besluit kan handelen.

Onze referentie
2023-0000110543

Datum
23 februari 2023

Samenvatting advies Kiesraad

- De Kiesraad adviseert om de kiezers die op 1 februari een registratieaanvraag hebben gedaan alsnog te laten stemmen bij de aankomende kiescollegeverkiezing op 15 maart 2023.
- Het kunnen stemmen bij de verkiezingen is een fundamenteel recht. Het is derhalve alleen in bijzondere omstandigheden mogelijk dat iemand het kiesrecht wordt ontnomen.
- De Kiesraad is van oordeel dat een klaarblijkelijke onduidelijkheid in de wet niet ten nadele van de individuele kiezer kan worden uitgelegd als het gaat om het kunnen uitoefenen van het stemrecht. De aard en het gewicht van de betrokken belangen zijn te zwaarwegend.
- De Kiesraad wijst erop dat de formulering bij eerdere verkiezingen anders is geïnterpreteerd. Bij de afweging van het evenredigheidsbeginsel weegt de Kiesraad uitdrukkelijk mee dat het hanteren van 1 februari ook in lijn is met de interpretatie die is gehanteerd als uiterste registratietermijn voor kiezers in het buitenland bij voorgaande verkiezingen van de Tweede Kamer en het Europees Parlement.
- Het hanteren van 1 februari als laatste dag van registratie is derhalve ook in lijn met de interpretatie van dit wetsartikel in het verleden en derhalve ook als een bestendige interpretatie te beschouwen, oordeelt de Kiesraad.
- Daarnaast is de Kiesraad met u van oordeel, dat de formulering van de termijn wettekst in artikel D 3, tweede lid, van de Kieswet, moet worden verduidelijkt om het verschil in interpretatie in de toekomst te voorkomen.
- De Kiesraad adviseert voorts om het aantal geregistreerde kiesgerechtigden opnieuw vast te stellen ten behoeve van het bepalen van de stemwaarde.
- De Kiesraad wijst erop dat de meeste termijnen in de Kieswet te zien zijn als fatale termijnen, juist omdat vervolgacties in het verkiezingsproces van tijdige besluitvorming afhankelijk zijn.
- In dit geval dient de Kiesraad op basis van o.a. het vastgesteld aantal kiesgerechtigden voor de verkiezing van het kiescollege niet-ingezetenen de stemwaarde vast te stellen en te publiceren vóór de dag van stemming die op 30 mei plaatsvindt.
- Op dit moment heeft de Kiesraad de stemwaarde nog niet berekend en gepubliceerd, ook omdat een aantal overige op basis van de wet benodigde gegevens hiervoor nog niet beschikbaar zijn.
- Nu nog geen stemwaarde is vastgesteld en gepubliceerd en daarvoor op basis van de wet nog ruimte voor is, kan naar het oordeel van de Kiesraad worden gesteld dat de termijn van vaststelling van het aantal kiesgerechtigden als termijn van orde kan worden beschouwd. De Kiesraad adviseert daarom de gemeente Den Haag te vragen het aantal geregistreerde kiesgerechtigden per 8 februari 2023 opnieuw vast te

stellen waarbij op 1 februari ingediende verzoeken, indien zij kunnen worden goedgekeurd, worden opgenomen.

Onze referentie
2023-0000110543

Datum
23 februari 2023

- Tot slot wijst de Kiesraad erop dat niet geheel kan worden uitgesloten dat er kiezers zijn die zich nog op 1 februari hadden willen registreren, maar daar alsnog van hebben afgezien vanwege de communicatie dat dat slechts mogelijk was tot en met 31 januari.
- Daarbij wordt de kanttekening geplaatst dat het een permanente registratie betreft en kiezers die zich op 1 februari hebben gemeld dus wel zijn geregistreerd, maar hen enkel is gemeld dat zij niet voor de volgende verkiezing konden stemmen.
- Op basis van het advies van de Kiesraad kunt u concluderen dat deze kiezers moeten worden toegelaten voor de verkiezing van 15 maart 2023 en dat zij moeten worden meegewogen in de stemwaarde. In lijn hiermee is deze brief opgesteld die aan u ter ondertekening wordt voorgelegd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief	
2	Advies Kiesraad	